

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
KHOA DI SẢN VĂN HOÁ**

TẶNG HỒNG VÂN

**TÌM HIỂU DI TÍCH ĐÌNH KIM NGÂN
SỐ 42 – HÀNG BẠC, HOÀN KIẾM, HÀ NỘI**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

NGÀNH BẢO TÀNG HỌC

Mã số: 52320205

Giáo viên hướng dẫn: TS. PHẠM THỊ THU HƯƠNG

HÀ NỘI - 2012

MỤC LỤC

1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	3
3. Đối tượng nghiên cứu	3
4. Phạm vi nghiên cứu	4
5. Phương pháp nghiên cứu	4
6. Bố cục khóa luận	4
Chương 1. Đình Kim Ngân trong diễn trình lịch sử	6
1.1. Tổng quan về vùng đất, con người Thăng Long Hà Nội	6
1.2. Lịch sử ra đời, tồn tại của di tích đình Kim Ngân.....	14
1.2.1. Niên đại khởi dựng	14
1.2.2. Quá trình tồn tại	16
1.3. Vài nét về nghề kim hoàn và lịch sử vị thần được thờ	20
1.3.1. Vài nét về nghề kim hoàn	20
1.3.2. Lịch sử vị thần được thờ	25
Chương 2. Giá trị kiến trúc, nghệ thuật và lễ hội của đình Kim Ngân	32
2.1. Giá trị kiến trúc	32
2.1.1. Không gian cảnh quan	32
2.1.2. Bố cục mặt bằng	34
2.1.3. Kết cấu kiến trúc	35
2.2. Một số di vật tiêu biểu của đình Kim Ngân	40
2.3. Lễ hội đình Kim Ngân	42

2.3.1. Thời gian diễn ra lễ hội	42
2.3.2. Vòng việc chuẩn bị cho lễ hội	42
2.3.3. Diễn trình lễ hội	44
Chương 3. Vấn đề bảo vệ, tôn tạo và khai thác giá trị di tích đình Kim Ngân.....	47
3.1. Thực trạng di tích đình Kim Ngân.....	47
3.1.1. Thực trạng của kết cấu kiến trúc	47
3.1.2. Thực trạng di vật	48
3.1.3. Thực trạng lễ hội	48
3.1.4. Ý thức của cộng đồng dân cư trong việc bảo tồn di tích	49
3.2. Vấn đề bảo vệ, tôn tạo di tích	50
3.2.1. Vấn đề bảo vệ di tích	50
3.2.2. Vấn đề tôn tạo di tích	58
3.3. Khai thác và phát huy giá trị di tích	59
3.3.1. Tổ chức tham quan tại di tích	59
3.3.2. Giới thiệu về di tích trên các phương tiện thông tin đại chúng.....	60
3.3.3. Viết sách, tờ gấp giới thiệu về di tích	61
Kết luận.....	62
Tài liệu tham khảo.....	64
Phụ lục.....	66

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Từ trước cũng như bây giờ, khi nhớ về Hà Nội, nói về Hà Nội, ai ai cũng đều nhận ra rằng đây là mảnh đất của tinh hoa, của văn minh thanh lịch. Hà Nội, kể từ thời Thăng Long đến nay cũng đã nghìn năm tuổi, cả nghìn năm thu hút nhân tài bách nghệ bốn phương, đồng thời giao lưu quốc tế. Với vị thế là kinh thành, là trung tâm chính trị, kinh tế, văn hóa lớn nhất nước, nên Thăng Long – Hà Nội có nhiều điều kiện hơn các vùng khác để phát triển; và vì thế, dường như lối sống, nếp sống, văn hoá nơi đây cũng có điểm khác biệt... Cũng ít có địa danh nào lưu lại được nhiều chứng tích lịch sử của đất nước như ở Hà Nội. Nơi đây, mỗi địa danh, mỗi đường phố đều gắn với các sự tích, chiến công của ông cha ta. Những địa danh như Cổ Loa, Hoàn Kiếm, Chương Dương, Ngọc Hồi, Đống Đa, Ba Đình... đều chứa đựng những dấu ấn, những chặng đường lịch sử quan trọng thể hiện ý chí bất khuất và tài năng của dân tộc Việt Nam qua hàng ngàn năm lịch sử dựng nước và giữ nước.

Trải qua biến động của thời gian và các cuộc chiến tranh, biết bao di tích đã bị hủy hoại chỉ còn lại dấu tích, nhiều di tích bị mối mọt hoặc mang trên mình những thương tích của thời gian nhưng vẫn tồn tại như những công trình bất tử trong lòng Thủ đô yêu dấu, trong sự mến mộ của nhân dân. Có những di tích đã bị đổ nát, biến dạng nhưng con người Hà Nội, những con người yêu hòa bình, chuộng tự do và công lý, ham hiểu biết và học hỏi, trọng đạo nghĩa và nhân ái, đã vực dậy được bao nhiêu di tích như biểu tượng cho hòa bình, ổn định và phát triển truyền thống văn hóa của ông cha, của dân tộc. Các di tích lịch sử – văn hóa Hà Nội là chứng tích vô giá của truyền thống nghìn năm văn hiến của dân tộc Việt Nam, là viên ngọc quý, là cổ vật thiêng liêng của Thăng Long - Đông Đô - Hà Nội. Vậy nên, việc tìm hiểu, gìn giữ, phục hồi, tôn tạo và khai thác giá trị những di sản đó cho thế hệ hôm nay và

các thế hệ mai sau chính là thể hiện lòng biết ơn của chúng ta, con cháu mai sau đối với các bậc tiền nhân. Đồng thời, cũng là biểu hiện cụ thể lòng yêu nước của thế hệ chúng ta bằng ý thức giữ gìn và vun đắp những truyền thống tốt đẹp của cha ông, lấy đó làm cội nguồn phát huy bản sắc văn hóa dân tộc.

Phố cổ Hà Nội - điểm du lịch có sức hút mạnh mẽ với du khách trong và ngoài nước, nơi đây đã kết tinh những tinh hoa của một thời đại hun đúc lên những công trình kiến trúc làm rạng ngời vẻ đẹp non sông đất nước. Và chính mối quan hệ khăng khít giữa di tích lịch sử - văn hóa với phố cổ đã phần nào tạo nên những thế mạnh, tiềm lực và vận hội to lớn cho phố cổ Hà Nội trong thiên niên kỷ mới này. Chính tại đây, tồn tại song song với những ngôi “nhà ống” cổ kính là những ngôi đình, chùa, đền, miếu nằm trong nhiều đường phố. Những công trình này không chỉ là nơi thờ tự - thể hiện đời sống tâm linh của người Hà Nội, mà còn phản ánh nguồn gốc, lịch sử của cư dân kinh thành Thăng Long (trong đó có một bộ phận đáng kể là từ nhiều nơi khác về đây định cư và làm ăn, buôn bán)...

Trong số những di tích nằm trong khu phố cổ Hà Nội có đình Kim Ngân - một ngôi đình có quy mô khiêm tốn nhưng những giá trị mà nó đang lưu giữ thì lại có nhiều nét đặc sắc, nhất là chức năng của nó. Không như các ngôi đình làng khác – là ngôi nhà chung của một cộng đồng cư dân, nơi thờ vị thần chung của họ và là nơi diễn ra các sinh hoạt văn hoá của cộng đồng – đình Kim Ngân có những chức năng khá đặc biệt nhưng lại phù hợp với nghề nghiệp của những người dân đã góp công, góp của dựng đình - những người thợ kim hoàn của làng Châu Khê (Hải Dương) lên lập nghiệp tại kinh đô.

Việc tìm hiểu về đình Kim Ngân nói riêng và các ngôi đình trong kiến trúc cổ truyền của người Việt thực sự là rất hữu ích và cần thiết. Bởi lẽ, thông qua việc tìm hiểu về ngôi đình giúp chúng ta có thể phần nào tiếp cận được ý nghĩa, vai trò của đình làng trong đời sống, sinh hoạt văn hóa của cộng đồng dân cư từ xa xưa. Đồng thời thông qua đó, ta thấy được sự sáng tạo tài tình

của các nghệ nhân dân gian khi họ sáng tạo ra những công trình kiến trúc cổ truyền cũng như sự hình thành của các làng nghề tại kinh thành Thăng Long. Khi hiểu được những giá trị văn hóa vật thể và văn hóa phi vật thể chứa đựng trong di tích thì ta càng nhận thức được tầm quan trọng của việc bảo tồn và phát huy giá trị cho di tích đó.

Là một sinh viên được đào tạo trong lĩnh vực bảo tồn di sản văn hóa dân tộc nên em có thể hiểu rõ tầm quan trọng, giá trị và ý nghĩa của các di sản đó; đồng thời, nhận thức rõ trách nhiệm của bản thân đối với công cuộc giữ gìn và bảo tồn các giá trị đó và quan trọng hơn, đình Kim Ngân là một ngôi đình trên chính quê hương mình, để thông qua đó có thể vận dụng những kiến thức chuyên ngành đã tích lũy được vào thực tiễn, vận dụng và rèn luyện kỹ năng nghiên cứu và viết bài.

Với những lý do nêu trên, em quyết định chọn đề tài: “Tìm hiểu di tích đình Kim Ngân” (số 42 phố Hàng Bạc, Hoàn Kiếm, Hà Nội) làm đề tài khóa luận tốt nghiệp của mình.

2. Mục đích nghiên cứu

- Tìm hiểu về vùng đất, con người của kinh thành Thăng Long xưa – thủ đô Hà Nội ngày nay.

- Tìm hiểu quá trình hình thành, tồn tại và các giá trị của di tích đình Kim Ngân.

- Trên cơ sở thực trạng của đình Kim Ngân, vận dụng hệ thống lý thuyết đã học, bước đầu đề xuất một số ý kiến nhằm bảo tồn và phát huy giá trị của di tích trong giai đoạn hiện nay.

3. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của đề tài là di tích đình Kim Ngân (số 42 phố Hàng Bạc, phường Hàng Bạc, quận Hoàn Kiếm, Thành phố Hà Nội).

4. Phạm vi nghiên cứu

- Về thời gian: Nghiên cứu di tích đình Kim Ngân sau khi được phục dựng lại (có đối chiếu, so sánh với ngôi đình trước kia qua các tư liệu thành văn và tài liệu điều tra, khảo sát).

- Về không gian: Nghiên cứu di tích đình Kim Ngân trong không gian lịch sử - văn hóa của khu phố cổ nói riêng và Hà Nội nói chung.

5. Phương pháp nghiên cứu

Vận dụng phương pháp luận duy vật lịch sử, duy vật biện chứng trong khi tìm hiểu quá trình hình thành và tồn tại của di tích.

- Phương pháp nghiên cứu: sử dụng phương pháp điền dã - phương pháp quan trọng nhất đối với việc nghiên cứu di tích lịch sử - văn hóa.

- Ngoài ra, khóa luận còn sử dụng một số phương pháp khác như: thống kê, so sánh, phân tích ...

6. Bố cục khóa luận

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo và phụ lục, bố cục bài viết gồm 3 chương. Cụ thể như sau:

Chương 1: Đình Kim Ngân trong diễn trình lịch sử

Chương 2: Giá trị kiến trúc, nghệ thuật và lễ hội của đình Kim Ngân

Chương 3: Vấn đề bảo vệ, tôn tạo và khai thác giá trị di tích đình Kim Ngân

Trong quá trình tìm hiểu, nghiên cứu để hoàn thiện bài viết, em đã nhận được sự giúp đỡ nhiệt tình của các cán bộ trong Ban quản lý di tích đình Kim Ngân, sự quan tâm động viên của các thầy giáo, cô giáo trong khoa Di sản văn hóa và các bạn trong lớp. Nhân đây, em xin gửi lời cảm ơn chân thành tới cô giáo TS. Phạm Thu Hương đã quan tâm giúp đỡ và chỉ bảo tận tình về kiến

thức, chuyên môn; em cũng xin gửi lời cảm ơn tới các cô chú trong Ban quản lý di tích đã nhiệt tình giúp đỡ, cung cấp tài liệu để em có thể hoàn thiện bài viết này.

Do trình độ nhận thức và kiến thức chuyên môn còn nhiều hạn chế nên bài viết chắc chắn không tránh khỏi những thiếu sót. Bởi vậy em rất mong quý thầy cô đóng góp ý kiến để em có thể hoàn thiện bài viết của mình.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Văn Uẩn (1996), Hà Nội nửa đầu thế kỷ XX, Nxb Hà Nội.
2. Trần Quốc Vượng, Đỗ Thị Hào (2010), Làng nghề - phố nghề Thăng Long - Hà Nội, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
3. Trần Huy Liệu (2009), Lịch sử Thủ đô Hà Nội, Nxb Lao động.
4. Nguyễn Thị Phương (1996), Bảng tra thân tích theo địa danh làng xã, Nxb Khoa học Xã hội.
5. Trần Quốc Vượng (2009), Hà Nội như tôi hiểu, Nxb Thời đại.
6. Nguyễn Vinh Phúc (2004), Phố và đường Hà Nội, Nxb Giao thông Vận tải.
7. Bùi Văn Vương (2001), Làng nghề thủ công truyền thống Việt Nam, Nxb Văn hóa.
8. Hội đồng Khoa học TP. HCM (2008), “Lịch sử Việt Nam” - tập 1, Nxb Trẻ.
9. Trần Quốc Vượng, Vũ Tuấn Sán (2009), Hà Nội nghìn xưa, Nxb Hà Nội.
10. Đinh Khắc Thuận (ch.b, 2006), Tục lệ làng xã cổ truyền Việt Nam, Nxb Khoa học Xã hội.
11. Bộ Văn hóa - Thông tin (2007), Luật di sản văn hóa và văn bản hướng dẫn thi hành, Nxb Chính trị - Quốc gia.
12. Trần Lâm Biên (2001), Trang trí trong mỹ thuật truyền thống của người Việt, Nxb Văn hóa Dân tộc.
13. Nguyễn Duy Hinh (1996), Tín ngưỡng thành hoàng Việt Nam, Nxb Khoa học Xã hội.

14. Đinh Xuân Lâm, Trương Hữu Quýnh, Lê Mậu Hãn (ch.b, 2005),
Đại cương lịch sử Việt Nam.

15. Vũ Ngọc Khánh (2006), Nghiên cứu văn hóa cổ truyền Việt
Nam, Nxb Giáo dục.

16. Giang Quân (1998), Hà Nội phố phường, Nxb Hà Nội.